

RESNI GLASOVI

Izhaja dvakrat na mesec in velja za dva meseca 50 kr. — Inozemci doplačajo poštnino. — Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 5 kr., če se enkrat, po 4 kr., če se dvakrat, in po 3 kr., če se večkrat tiska. — Sprejeli se bodo le frankovani listi. — Rokopisi se ne vračajo.

Pisma in dopisi, kakor tudi reklamacije in oznanila naj se pošljejo na uredništvo, naročnina in inseratne pristojbine pa na upravništvo «Resnih Glasov» v Rudolfovem.

Rojaci!

Nismo «Resnih Glasov» iz sebičnih namenov v pretečenih mesecih izdajali, vodila nas je pri tem nehanji nesebična ljubezen do uboge, zanemarjene, od nikogar spoštovane Dolenjske ter slovenstva sploh. Nehali smo, ko smo v površnih potezah povedali, kaj je Dolenjski in slovenstvu sploh treba. Česar najnespametnejši naš človek ne bo zanikal, treba je pred vsem, da najboljše naše moči vprežemo v delo za narod. Vsak narod to stori, hočemo li Slovenci biti drugačni? Po kandidatu za mandat dolenjskih mest, prof. Šukljetu, smo jedno dobrih slovenskih glav dobiti mislili med zastopstvo državnega zbora. Kakor doli v članku: «Dolenjskim volilcem» povemo, je prof. Šuklje primoran bil, vsled delovanja gosp. kanonika Kluna mandatu se odpovedati. Jasno je, ko beli dan, kam gosp. Klun vozariti hoče.

Dolžnost veže vsacega Dolenjca in slovenskega rojaka, da presekatu pomaga vrv, kojoj hoče gospod kanonik Klun slovenskemu ubozemu narodu okolo vrata potegniti. Nova volitev bo 12. decembra t. l. — Zdaj ne gre v prvi vrsti za to, ako ta ali oni kandidat zmagaja, zdaj gre za to, smo li dolenjski meščanje ovce, katere gosp. kanonik Klun k volitvi goni, ali ne.

Za velik princip gre, na dolenjskem volišči se bode bil boj za princip slobodnega razvijanja slovenstva po vodilih časovne omike in tu nečemo molčati, zaostati, zaradi tega zopet pogledamo med slovenski svet. Gosp. Klun, Vi se hočete vsesti na prazen sedež našega voditelja, umrlega dr. Bleiweisa; premajhni ste za to, ne bi se to dobro podalo, cel svet bi se nam Slovincem smejal.

Na Dolenjskem ne spimo, poskusimo se!

Uredništvo.

Dolenjskim mestnim volilcem!

Zopet bo volitev poslanca za dolenjska mesta. Naš poslanec g. prof. Šuklje se je mandatu odpovedal. Gosp. Šuklje je to prav in pametno ukrenil. Liberalni Nemci bi proti njegovej verifikaciji glasovali, ker vedó, da imajo Slovenci v Šukljetu izborni, vsestransko omikan govorniški talent, ki bi nemara marsikateremu njih v debati kos bil in ker vedó, da je «visokorodni grof» Margheri — podpisal zastopniku nemškega «Schulvereina», g. prof. Stangerju v Novem Mestu, kar je ta od njega zahteval, — klerikalni državni poslanci pa bi prošnji g. Kluna ustregli in bi tudi proti verifikaciji glasovali, tako da bi bila večina proti verifikaciji in seveda ta večina bi brez vse volitve Margherija poklicala v zbornico. Tako je bila Šukljtova odpoved potrebna in vsak, kdor ni črnilo pil, bo opravičeno spoznal Šukljtovo odpoved.

Poznato je, da je g. Šuklje kanoniku Klunu največji trn v peti. Gosp. Klun vidi, da ga Šuklje duševno za par glav nadvisuje; g. Klun bi rad bil voditelj slovenskega sveta, in nevšečno je, če je kdo drugi duhovitejši. — Zaradi tega je že pri zadnjih volitvah vse strune napel, da Šukljeta pri volitvi vrže in Margherija do zmage spravi. Za Margherija je v svojem organu «Slovincu» krvavi pot potil, zaradi tega se je vozaril na Dunaj, da minister Taaffe zabrani Šukljetu v «Ljubljanskem Listu» svojo pravdo voditi, zaradi tega je na vse strani pisaril ter sam v Ribnici svojo moč razodeval; pisal Margheriju, da ga hoče spraviti na Dolenjskem do mandata, v teh pismih mu zagotavljal, da bo šel med Ribničane i. t. d. In ko je

Šuklje kljub bratovščini nekaterih Slovencev s schulvereinovci zmagal, zarotil se je g. kanonik Klun, da ga hoče iz državnega zbora potom neverifikacije spraviti. Delal je on in njegov veliki prijatelj Poklukar mej klerikalnimi Nemci na to, da bi se Šukljtova izvolitev ne verificirala.

Slabo sta ta dva «mojstra» — v slovenski politiki računila. Pozabila sta, da je Šuklje talent prve vrste in da se Klunove praktike (o Poklukarjevej se ne govori) le kar nič ne boji. Ta praktika Šukljetu ne da kar nič misliti, s takimi nasprotniki je Šuklje kmalo gotov. Šuklje je g. Klunu na prav vesel način štrono zmešal, odložil je kratko mandat. — Naš «vodja» kanonik se je nad tem korakom jezil, ali skušal si je s tem rudečico pokriti, jezo s tem ohladiti, da je v svojem organu, v «Slovincu», svojim vernim pravil, da ne bo nove volitve, da bode kar njegov grof poklican v zbornico. Tudi iz te moke nij kruha, nova volitev bo 12. decembra t. l.

Gosp. Klun se je tedaj prav hudo vrezal. Abgeblitzt! — To g. Klunu prav iz srca privoščimo. Dobro mu teknila huda jeza nad tem! — Nemili smo namreč iz dna srca človeku, ki iz zgolj osebne jeze in strahu, da bi ga talent Šuklje v senco postavil, proti temu talentiranemu slovenskemu mlademu možu dela, ki je v stanu, več kakor deset kanonikov à la Klun, narodu koristiti, svetu pokazati, da slovenstvo nij brez talentov.

Gosp. Klun hoče biti voditelj slovenstva. Iz zgolj praktičnih razlogov moramo Slovenci proti tacemu vodstvu biti. Naše meščanstvo Klun tekom petih let v nemški tabor požene, in narodno meščanstvo nam mora več mari biti v narodovem organizmu, kakor bog si ga vedi kaj. Veseliti se tedaj moramo, da je naš bojeviti kanonik dobil dolg nos. «O aller Nasen Nase, ich möchte schwören, das Ohr kann sie kaum schnauben hören.»

V hudej jezi sprevidi naš kanonik, da pride do volitve v dolenjskih mestih. In do tega pride; kakor znamo, bo nova volitev 12. decembra t. l. Že kmalo po Šukljtovi odpovedi začel je v «Slovincu» boj proti Šukljetu z ozirom na novo volitev. Vidi se iz teh spisov, da je naš g. kanonik jeze rudeč ko rak. To je znak, da je g. kanonik gotovo računil na to, da se izvolitev Šukljtova ne potrdi in da se je močno spekel, in v drugo, da ga misel navdaja, da bi ta strašanski človek «Šuklje» zopet zmagal. Ali se tega profesorja naš kanonik boji! Na vseh udih drhteče pri misli nanj. Pa je opravičena ta jeza; — s Klunovo glorio bo konec, kakor hitro se Šuklje trdo na poslanski sedež vsede. — Mati narava je Šukljeta z lepim talentom obdarila, mož je, ki je mnogo skusil, mnogo se učil, človek, ki disponira o božjem daru zgovornosti, kakor le malo Slovencev, ali morebiti le dr. Tavčar, advokat v Ljubljani; človek je, ki po zvanjnosti kot govornik oči poslušalcev nase vleče. «Lass't fette Leute um mich sein, die bei der Nacht gut schlafen,» se o Šukljetu ne more reči; in človek je, ki ima v sebi veliko strast, katera, vprežena za dobro delo, veliko premoči, koristiti zamore. Gosp. Klun vé dobro, da bi državni poslanec Šuklje tekom par let vsa državna vprašanja tako studiral, da bo v njih, kakor Nemeč pravi: «hieb- und stichfest,» da bo tekom par let, če še nij dozdej storil, kar je pa tudi mogoče, da je prebavil vso novejšo literaturo narodno-gospodarstvene, finančne ter discipline o nauku države in da bo, zajemavši iz velike discipline zgodovinarstva (in zgodovinar je Šuklje dober) ter tako zvanih političnih nauk,

postal poslanec, kakor g. Klun ne bo, če se tako dolgo živi; g. Klun dobro vé, da ima Šuklje nemški jezik v mezincu da ga izborni, korektno govori, vé tudi, da tej «marcini» nij treba pripravljati se za kak govor, da nepripravljen tako dobro govori, ko pripravljen, in tega vsega ne sme slovenski poslanec, zagovornik revne Dolenjske imeti, — misli g. kanonik Klun!

Slovenci smo revno ljudstvo. Na božjem svetu sami stojimo, maloštevilni bijemo boj proti velikima, po omiki in gmotnih sredstvih bogatima sosedoma, Nemcu in Lahu. Le tedaj in tedaj nam pade kaj in tu le drobtina z mize teh bogatašev. Za malo nas jemlje Nemeč zvnaj domovine, za malo doma, češ, berači ste. Revni smo res v omiki, zaostali smo v njej, ker smo do novejšje dobe bili stražarji proti turškim navalom ter doma sužnji tujine, kar vse nam ni pustilo, izobraziti se. Bodi temu, ali najneumnejše ljudstvo v Avstriji nijmo, tudi sploh ne neumno ljudstvo. Našega človeka je narava obdarila z lepo postavo ter z dobro glavo, slovenski narod je talentiran narod in mej slovanskimi plemeni gotovo jeden najbrihtnejših. In to ljudstvo slovensko, ki vsega kruha strada, to ljudstvo ne bi preneslo kak večji domači talent kot zastopnika tam v državnem zboru, kjer se toliko usode slovenskega naroda odločuje, to ljudstvo slovensko bi že tako inferiorno bilo, da bi ne smel kak izboren domač talent tam na najjavnejšem mestu, v parlamentu, kamor drugi narodi svoje najboljše moči pošiljajo, sukati uma svitke meče za to ubogo, a prelepo nadarjeno slovensko ljudstvo!

Mesto parlamentarničnega slovenskega govornika dr. Tomana še nij zasledeno, ono dr. Razlaga tudi še ne. — Ali hočemo naše talente, ki se v tako pičlej meri političnemu življenju posvečujejo, katere bodi si strast po časti goni v nevhvaležno politično delo, z vso silo z nogami teptati, jih stran metati zaradi tega, da se kovemu človeku, in bodi si kdor si bodi, ne zamerimo, zaradi tega celo, ker to gospodu kanoniku Klunu nij všeč! Kdo je za božjo voljo ta kanonik Klun? Kaj stalnega je ta kanonik že slovenstvu v prid storil? On je uže precej prileten, ali se je svet le jenkrat po njem ozrl, ko se je kje v javnosti razkoračil?

Ne da se tajiti, gospod Klun je zdaj v veliki stiski. Ako Šuklje zopet prodere, zgubljeno je Klunovo vodstvo, sam bo stal s Poklukarjem in Murnikom, ki zvesto sledita njegovim stopinjam, katera pa njegovega zelja ne bosta zabelila, ki ga nemara potem tudi zapustita, ker, ako Klun kot vodja nima tolike veljave, da bi pobil kandidata Šukljeta in še celo s pomočjo nemških schulvereinovcev ter onih neduhovnih Slovencev, ki iz zgolj osebne mrznje do Šukljeta brez ozira na narodovo korist Klunu strežejo, potem morajo drugi kolovodje manjše vrste sprevideti, da je treba po drugem vodji se ozreti.

Nova volitev dolenjskih mest je tedaj prav zanimiva. Dolenjski mestni volilci imamo pri novej volitvi 12. decembra pokazati:

1.) Ali smo slovenski Kranjci res že tako inferiorni ljudje, da ne prenesemo kak izboren talent domačina kot našega zastopnika v državnem zboru; (o Margheriju nasproti Šukljetu gledé duševnih zmožnosti pač njegov najboljši prijatelj ne more biti na razpotji);

2.) ali smo že tako daleč padli, da mej ne duhovnimi ljudmi ni človeka, ki bi bil sposoben, biti naš vodja, da si moramo mej duhovni iskati tacega, in ako že to storiti moramo, ako ne najdemo li boljšega kakor g. Kluna?

Glede teh vprašanj bili bomo dolenski volilci boj za vso slovensko Kranjsko. Ako Šuklje podleže, zmagal je kanonik Klun, ravnatelj lista «Slovenca», kateri list je celo proti našemu biseru, pesniku Gregorčiču, nemaren boj vodil.

Meščani bomo šli v volilno borbo, ne kaki kmetje, ki jih kak zaslepljen fanatik vodi, kakor ovce k volilnej mizi, to si zapomnimo. Klunova zmaga je sramotilna za nas meščane; Klunov recept zveličanja potem v roke!

Dolenski meščani smo pri slednjih volitvah nad dvema nasprotnikoma zmagali! Hočemo zdaj puško stran vreči? Bela Kranja, ti boš čuvala čast Dolenske, vstopila za talent ljube tvoje domačije ko jeden mož, ali hočemo drugi zaostati? Nak, ako za družega ne bi šlo, ko za to, da vstopimo za bele Kranjce, zveste sobojevnike tudi v časih družih sovražnih nam vlad, že zaradi tega bomo vsi prejšnji vaši zavezniki in še več družih, prisli na volišče in glasovali — proti Klunu! Gosp. kanonik Klun, poskusimo moči, pasti morate Vi!

Kaj ne dolenski volilci, katerim gre čast Kranjske, ki je toliko lepih talentov že rodila, kaj ne Dolenci, mej katerimi so se rodili Stritar Jurčič, Tomšič in drugi, kojih sledi se v našem narodu poznajo, kaj ne Dolenci brez razločka, kateri se imajo le lokalnega patrijotizma kaj: — pasti mora g. kanonik?!

Boljše na slabem glasu, kakor brez glasu, brez imena biti, rekel je jeden največjih angleških politikov o mladostnej svojej dōbi, Disraeli, v kateri je imel se veliko sovražnikov. Vzemite Šukljeta, ako hočete, od te strani. Ko se je Šuklje letos v državnem zboru k govoru oglašil, vtihnili so celo njegovi nemški nasprotniki, poslušali so ga govorečega pazno in razjarjeni se v protigovorih proti njemu obračali, ter v časopisih se z njim obojavljali. Kako dolgo se že ni kaj takega s kakim slovenskim poslancem zgodilo! — Praška «Politika», list, ki je izborno turedovan in velik list, pisala pa je po tem govoru: «Šuklje ist ein gewandter und schneidiger Debatter — es ist ihm von nun ab ein hervorragender Platz in den Reihen der Rechten gesichert». Take sodbe o gosp. Klunu se tudi nismo slisali, se klerikalni list «Vaterland» ne ve kaj o njem povedati.

Kdor ne sovraži te ljube naše Kranje, kdor je prijatelj ljubeznivemu našemu ljudstvu, ta ne bo dopustil, da se za najlepšimi talenti, sinovi te Kranje, in celo po kacam kanoniku Klunu grdo ravna. Dajmo našim talentom veliko polje delavnosti, dajmo jim polje, na katerem njihove speče moči uzrastejo — «es wächst der Mensch mit seinen grösseren Zwecken» — dajmo vsi pripomoči, da v dunajskem parlamentu tudi slovenski talent sebi in deželi čast delati zamore! Dvanajstega decembra 1885 je priložnost za to.

Na noge, komur je mar čast dežele!

Dolenske volitve.

VI.

V šestem našem listu od 1. oktobra t. l. smo v prvem članku misli se dotaknili, da je treba kanoniku Klunu povsod, kjer se more, poleta pod noge metati, ker so istemu zgolj sebične težnje na srcu, narodne deveta briga, in ker ta mož, vso moč v svoje roke dobivši, z onimi neduhovnimi elementi, ki ne bi šli z njim čez drn in strn, ne bo lepo ravnal, jih stran metal, kjer bo mogel, ter le največje ničle iz neduhovnega stanu si pridržal, koji bodo dobri za folijo ali za delo duševnih postresčekov.

Evo ga, s katoliško ljubeznijo in spravljivostjo do kupe navdahnjenega kanonika Kluna! Dokazalo se je, da je Klunov kandidat Margheri z Nemci paktiral, dokazalo, da Šuklje v najhujšji stiski Nemcem nij najmanjše koncesije dati hotel, pisal je gospodu nemške stranke: «Euer Hochwohlgeboren können von mir unmöglich verlangen, dass ich auf Kosten meiner politischen und nationalen Überzeugung um die Stimmen der deutschen Partei werben soll. Es wäre dies ein Schachergeschäft, das jeden Mann von Charakter abstossen müsste. Sollten Euer Hochwohlgeboren die Gewährung der gewünschten Unterstützung an gewisse Bedingungen knüpfen, so ersuche ich, mir dieselben bekanntzugeben. Ich werde prüfen, ob dieselben sich mit

meinen Grundsätzen vereinbaren lassen und Ihnen davon Nachricht geben. Dass ich bei aller Entschiedenheit meiner nationalen Gesinnung zu den gemässigten Elementen meiner Partei gehöre, habe ich bewiesen.» (Vaše visokorodje ne morete od mene zahtevati, da bi na kvar svojemu političnemu in narodnemu prepričanju barantal za glasove nemške stranke. To bi bilo barantastvo, katero bi se moralo vsacemu značajnemu možu gnjusiti. Ako je Vaša podpora odvisna od nekovihi pogojev, prosim, da jih naznanite. Jaz bom preudaril, če se bodo z mojimi načeli vjemali in Vam poročal. Da pri vsej odločnosti mojega narodnega misljenja spadam k zmernim elementom moje stranke, sem že dokazal.) — In vender se je g. Klun na vso moč prizadeval, s pomočjo Šukljeta kot dobremu govorniku itak sovražnih liberalnih Nemcev, kateri seveda njega poslušali niso, ki so že a priori proti Šukljetu bili, in s pomočjo njegovega misljenja poslancev, s pomočjo nemško-klerikalnih poslancev, verifikacijo njegove izvolitve zavrniti in — glejte «slovensko domoljubje» mojstra Kluna, — kmalo Margherija v zbornico poklicati, onega Margherija, ki je sam po profesorju Nachtigalu v «Slov. Narodu» izjaviti dal, da je pred volitvami v stiski z vodjo novomeskih Nemcev, prof. Stangerjem, paktiral ter mu nekaj podpisal! — Kaj je podpisal, vemo.

Na tem slučaju vidimo jetra in obisti našega kanonika Kluna: Sovražim te Šuklje, sovražim te iz dna svoje duše in ljubše mi je človek, ki je z Nemci paktiral, nego ti, v domoljubju, v ljubezni do slovenskega naroda kristalno čist Šuklje; je prav lahka diagnoza.

Ali vidite vi drugi, ki niste Poklukarji, Murniki, vidite, kako se nož brusi, s katerim se tudi vam čez dolgo ali kratko vrat politike prereže? — «Se nismo pozabili let 1873 in 1874», pisal je «Slovenec» meseca maja tekočega leta. Dr. Vošnjak, vi ste tedaj bili jeden najhujših «mladih», in ljubljanski župan Grasselli bil je tudi mej «mladimi», in vi drugi vsi, ki danes v pobijanju Šukljeta Klunu gradite široko pot do diktature. Joj, ali bi vas loputnil, ako bi Bog drevesom dal v nebo rasti!

Gosp. Klun je v zadnjih dnevih oktobra in v prvih novembra t. l. v «Slovencu» pisal članek in notice glede Šukljeteve verifikacije. On se je jezil nad tem, da je Šuklje mandat odložil, ali zraven se zmiraj upal, da bo mesto njega, v kljub odstopu Šukljeta, Margheri poklican v zbornico in to v teh spisih izrečno izrazil.

V tem imate črno na belém dokaz, da je Klun to poklicanje Margherija ukanjeval, da je bilo isto smoter njegovega nehajanja na Dunaji. Ne morete se tedaj izgovarjati, da je Klun iz zgolj domoljubja — proti Šukljetu se zaganjal v protivje. — Ako bi bilo domoljubje slovenskega rojaka ga vodilo, moral bi Margheriju nasproti na vse kriplje delati na to, da Šuklje, domoljuben človek od prve mladosti do zdaj (poglej gori citirano pismo), v zbornici ostanje.

Je kaj prelepega v pojmu: domoljubje! Veliki nemški patrijot Ludvig Börne pravi: «Die Vaterlandsliebe kennt keine Grenzen, wer etwas verweigert, hat alles verweigert.»

Poznate slovenstvo, ubogo to slovenstvo! Poznate njegovo pretužno stanje v Koroskeji, od koder slednji izdihljeji umirajočega koroskega slovenstva prihajajo dan na dan sem v Kranjsko, poznate tužno stanje stajerskega slovenstva, kjer upije na safotu ležeče slovenstvo po pomoči! — Ali naj to ubogo slovenstvo ljudje rešijo, ki imajo dve duši v sebi, katerih jedna nadvladuje nad ono, ki naj bi imela za dom, prelepi naš slovenski dom solzè! Ne, može tirja to na pol obupano slovenstvo, ki imajo le jedno dušo v sebi, jedno veliko strast! In naj slovenstvo, tužno to slovenstvo ljudje rešijo, ki se svojega volilnega okliča skrpiti ne morejo!

Toliko krivice godi se ubozemu našemu narodu, da je navadno nadarjenj naravi mogoče, najti prave akcente v zagovarjanju tega naroda, tirjanju pravice. In niso se našli v poslednjem zasedanju državnega zbora. Jedin dr. Vošnjak je se kaj zadel. Ali smo že tako uborni talentov — govornikov, da ta velikanski materijal reve in bede in krivice ne najde govornikov, ki bi jo naslikali, ki bi talent svoj posodili tej velikej revii slovenskega naroda! Nismo brez talentov! Besedujte,

kar hočete, tri mlade može-politike ima zdajšnja Kranjska, za katere se imamo usodi zahvaliti, da nam jih je dala: dr. Tavčar, Šuklje, Janko Kersnik. Nemeč bi rekel o njih: «gottbegnadete Talente». — Zakaj niste mesto Poklukarja, za katerega izgubo se živ krst ne bi zmenil, v gorenjskih in notranjskih mestih dr. Tavčarja kandidirali, in zakaj se protivite Šukljetu, najstarejšemu mej imenovanimi tremi. Jaz, ki to pišem, sem bil Tavčarjev součeneč na univerzi, za časa Šukljeta sem par let živel na Dunaji, poznam vse moje vrstnike, verjemite mi, imenovana dva sta talenta prve vrste, in hvaležni bodimo, da jih imamo, porabimo jih prej ko je mogoče!

Pišočega to, me ne vodi prijateljska ljubezen do teh dveh. Nijsem do ozjega prijateljstva s temi prišel, ali opazoval sem ju kot mladeniča na univerzi, kot mlada bojevnika pozneje doma. Nimamo boljših, in morebiti sta ta dva in Kersnik zraven najboljši, kar smo do zdaj za politike zmognih ljudi imeli. Nimamo izbirati. Bodite pametni, ne postavljajte duševno indiferentnih ljudi na prva mesta, narod vas bo začel zapuščati. Narodova korist, resitev istega tirja talente; v državnem zboru je večina talentiranih mož; talent le talent respektuje. In talenti imajo akcente, da proderejo v trda srca onih, ki v slovenskih krajih vidijo kraje za naseljajoče, na Nemškem in Laskem prevečno nemštvo, italjanstvo in če to ne, z argumenti, v pravi obliki predloženimi, ti premorejo, ako se da sploh kaj storiti. Ako pa ne, ako smo obsojeni narodno umreti, potem se ne dajmo zaklati, ko neumne ovce, potem naj najboljše naše moči mesarjem nože izviti skušajo, potem naj najboljši ljudje na duševnih barikadah narodne obrambe stojijo!

Ako naš slovenski narod ljubite, ljubite z ono nesebično ljubeznijo, katero vam veleva patrijotizem, z ono ljubeznijo, katero vam imperativno diktira nesreča, velika reva naroda, kojemu do življenja sezata dva brezobzirna velika, močna soseda, potem ne morete biti na razpotji mej Šukljatom in — Klunom! Volite!

Naši Nemci in g. kanonik Klun.

Kakor smo v družih spisih povedali, gre pri volitvi 12. decembra t. l. na Dolenskem za to, ali g. Klun ali neduhovno meščanstvo zmaga. Ni treba nam poudarjati, kdo je g. kanonik Klun, po čem teži. Gospodje Nemci prav dobro vedó, za kaj gre, in tudi dobro vedó, da s pobeđo Šukljetevo Klun mogočno vzraste, češ, zmagal sem veder le «jaz». — Gospodje Nemci pa tudi predobro vedó, da Klunova diktatura toliko pomeni, kot beganje slobodno mislečega meščanstva iz narodnega v njihov tabor. Zaradi tega toliko simpatij do Klunovega kandidata, kateri slednji se je g. Nemcem na vse to pri slednji volitvi še tudi v drugem prijaznega skazal.

Gosp. Nemci bodo, ako Klun Margherija tam pusti, kamor spada in ako družega človeka, na pr. njegovega slepega spremljevalca skozi drn in strn, g. Murnika, kandidira, tudi Murnika volili, da oni so taki, da g. prošta Urha, zlahtnika g. Kluna, tudi volijo, to vse zaradi tega, da mej narodnjaci Klun krmilo popolnoma v roke dobi in potem neduhovne ljudi, ki so mu neusečni, ki se sramujejo, biti njegovo poslušno spremstvo, s škorpijoni biča, maso meščanstva pa v njihov tabor podi. Kateri novodoben meščan bo na Klunov politični evangelijski prisegal?

To je jasno; kdor na tem dvomi, temu ni pomagati. Reče se lahko gospodom Nemcem, da se tako počenjanje kar nič ne strinja z njihovo liberalnostjo. Kaj na tem; sitno je sicer Klunu streči, ali politika je zlobna stvar, človek lahko v prid večje strankarske koristi oči zatisne, in tudi g. Klunu za hip roko stisne. Nemci si mislijo, da bodo potem, ko se bodo njihove rajde po protiklunoveih pōnile, že Klunu zobe pokazali. To bi bilo prav lepo z njihovega stališča, ali z narodnega je to nemarno, grdo. Bog, da se pri nas tako malo narodno meščanstvo v postev jemlje! Narodno meščanstvo je najtrdnejša barikada proti potujčenju, brez narodnega meščanstva nas Nemci in Lahoni v 100 letih pojedó. Žalostno je, da mi tega ne uvidevamo, naši Nemci so to uvideli že zdavna. Oni se kmeta nič ne poprijemajo, oni se dobrikajo, laskajo le našemu rojaku — meščanu, tega

nikdar iz očí ne pustijo. Učimo se vsaj iz tega nemškega, narodnemu življu toliko škodljivega pionirstva in ne olajšujmo Nemcem zvonaj naše domovine in Nemcem doma to spodjedanje narodovega organizma še sami!

Nemci vodijo proti slovenskemu življu boj na nož in z vsemi sredstvi. Liberalnega mišljenja so, ali ako zamorejo svojim nakanam koristiti, vzamejo tudi «paternoster» v roke in v Klunovo volilno procesijo vstopijo. Naši nemško misleči rojaki tega ne uvidevajo, ne uvidevajo, da ta procesija hodi za narodovo smrt prosit, ne uvidevajo, da hodijo jamo kopat lastnim svojim potomcem. Žalostno je to. Ali, kako se naj tem našim nenarodnim rojakom oči odprejo, ako neduhovni narodni možje, kakor kak medicinec dr. Vošnjak, ali advokat dr. Tavčar, slednji človek, na kojega kot bodočega voditelja v prijateljski zvezi s Šukljatom in Kersnikom, mi njegovi vrstniki oči obračamo, — Klunu strežejo, narodno meščanstvo s tem v nemški tabor poganjati pomagajo! — Ako se ti možje ne morejo na višje stališče povspeti, kako se bo meščan, kojega težijo na vseh straneh verige tujine?

Nehajte no jenkrat z naivnim argumentom: narod se mora zbuditi najprej po kmetu. V tem, ko kmeta budimo, slamnat ogenj navdušenosti vedno večne čase konservativnega, za kulturna, politična vprašanja malo pristopnega kmeta gójimo, padla so naša kranjska mesta kakor Brežice, Celje, Bistrica, Maribor, Ptuj, in trgi kakor Laško, Konjice i. t. d. na slovenskem Štajerskem, Beljak, Celovec na slovenskem Koroškem v nemško žrelo in kmet, razumen kmet, bo hodil potem za meščani, nerazumni pa za narodno-mlačnim duhovnikom, ki potem tako lepo nemško srce dobi, kakor že zdaj večina duhovnov na slovenskem Koroškem. Ovce pasti, je tu vodilo, in vse jedno, ako so nemške, ponemčene ali slovenske!

Učimo se iz taktike Nemcev; Nemeec nam pot kaže, po katerej nam je hoditi! Ako ta Klunovega kandidata podpira, ljudje božji, potem moramo mi drugi, ki gorko to naše ljudstvo, to nebesko lepo slovensko ozemlje ljubimo brez družih teženj v prsih, protikandidata z vso gorečnostjo podpirati.

Je dosti nemško mislečih ljudij mej nami, ki nečejo do tja priti pustiti, da bodo ljudje iz lačne nemške ali laske peščene zemlje se široko vsedali po našem ozemlju, tem ključemo za 12. december: mislite na prelepo, zdaj se vašo Kranjo in glasujte po tem! Vi Nemci pa, ki niste kompaktni mej nami, vi pa se držite zlatih besed Erazma iz Rotterdama, ki je, kot tujec se tam naselivši, rekel: «Wollte Gott, dass ich diesem Lande, das mich gastlich aufnahm, nützen, Segen bringen könnte!»

Govor prof. Šukljeta v adresni debati.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Prebravši adresni načrt manjšine in čuvši dva govora, ki sta se danes govorila na oni (levi) strani visoke zbornice — v misli mi je govor gospoda poslanca viteza Carnèria in govor gospoda poslanca dr. Heilsberga — nisem se mogel ubraniti nekemu čudnemu čuvstvu. Različju, ki vlada med ono adresno debato, ki se je vršila pred šestimi leti, in med današnjo, se čudim. S kolikim preziranjem gledala je pred šestimi leti tedanja zedinjena levica na prizadevanja naše stranke v obče, in posebej na nje narodnostne težnje! «Velike stranke morajo biti politične stranke», zaklical je bil tedaj gospod poslanec hebske trgovinske zbornice večini nasproti, in komentar k tem besedam bil je dodal tedanji poročevalec manjšine, gospod dr. Sturm, rekoč: «Mi smo politična stranka, ki ima v svojih vrstah in med svojimi volilci tudi Nenemce, in mi se ne damo pritirati na narodnostno stališče.» In danes, gospoda moja? Danes, čez šest let — jaz abstrahujem od adresnega načrta manjšine — kaže uže zunanja sestava Vaše strani, kako ondi prevladujejo narodnostne težnje in ne samo mala frakcija, temveč velik del med Vami vsprejel je do najvišje vzmožni stopnjevarno narodnostno idejo za svoje politično veroizpovedovanje. Pred šestimi leti je še eden iz med Vas ogreval se ter s povzdignjenim glasom govoril zoper vsako nadaljnje cepljenje in deljenje avstrijske države. Danes pa molči adresa manjšine previdno o tacih stvarih, in gospod poslanec vitez Carnèri, kateri, kakor se mi vidi, posebno ljubi krepke

besede, izrekel je h koncu svojega govora, da gre naša stranka na to, da bi Avstrijo razbila. In vendar je povsod znano, da zahteva naprednejše krilo levice v svojih volilnih oklicih, v svojih govorih in programih odcepljenje Galicije in Dalmacije in da se ogrevajo celó najzmernejši med vami za upravno razdelitev českega kraljestva. (Dobro! na desnici. — Gotovo, tako je! na levici.) Pa pojdemo še nekoliko dalje!

Še pred šestimi leti mogel je dvigati poslanec Suess v svoji desnici črnožolto zastavo, danes pa, gospoda moja, napravlja na nekoliko oddaljenega opazovalca vtis, kakor da bi bila jedna sama mala besedica, nedolžni pridevek «avstrijski», pregnal nad štirideset Vaših iz Vase srede. (Živahno ugovarjanje na levici in klici: Denunciacija! Imamo li poljsko-avstrijski, česko-avstrijski klub?) Pomirite se, gospoda, takoj Vam odgovorim. Noben slovansk, noben od vlade vzdrževan list, Vaše glavno glasilo «N. fr. Presse» (klici na skrajni levici: To ni glasilo naše stranke!), ki mora vendar poučena biti o dogodjajih v nemško-liberalnem oströgu, izrekla je v jutranjem listu z dné 24ega septembra o nagibih tega razcepljenja to pomenljivo sodbo: «Danes mlačni za Avstrijo, bodo jutri mlačni za svobodo in ustavo!» V očigled taki metamorfozi, v očigled toliki spremembi, zaklical bi skoro ostankom nekdanj tako ponosne nemške državne stranke besede pesnika: «Was hat man dir, armes Kind, gethan?» (Živahna veselost).

Gospoda moja! naj preidem sedaj k adresi sami. Pred nami leži adresni načrt večine in oni, v kojem so izraženi nazori čestite opozicije. Razloček, ki se nahaja nedvojbeno med tema dvema adresnima načrtoma, reducira se po moji misli na tri glavna vprašanja: na gospodarstveno, na avtonomno ali državno-pravno in na narodnostno vprašanje. Jaz bi o gospodarstvenem vprašanju niti govoril ne bil, ko bi se ne bilo g. posl. dr. Heilsbergu zljubilo izreči o delovanju visoke zbornice v zadnjem zasedanju, oziroma o delovanju večine, tako trdo obsodbo, s tem namreč, da je govoril o «gospodarskem diletantizmu». Jaz stojim temu nasproti na čisto jasno opisanem stališču. Res je — v tem oziru smo vsi jedne misli — da se vrše v našem dogodjajev tako bogatem času razen krvavih prevratov tudi nekrvavi prevrati vsled nekega premikanja blaga, katero se vrši od zahoda sem proti vzhodu.

Nove dežele začele so s prejšnjimi tekmovali in vsled te nove konkurence trpimo mi vsi. Temu pridružuje se, da postajajo tehnični napredki in nasledki dosedanjega kapitalističnega proizvajanja od dné do dné bolj občutljivi. Tem dogodkom nasproti, ki se ne dajo utajiti, smo mi na tej strani (desni) visoke zbornice tega prepričanja, da temu tekmovalju v svoje atome razdrobljena družba ni kos, da takemu viharju nasproti ne more kljubovati.

Mi smo uverjeni, da je treba vsvariti pozitivne institucije, da se družba obvaruje. Vi pa vidite v vsem tem, kar se je od te visoke zbornice zadnji čas v tovarniškem in obrtnem zakonodavstvu sklenilo, kakor se izraza Vaša adresa, le tesnobne, nazadujoče naredbe.

Bodočnost, in kakor upam, bližnja bodočnost pokaže, kdo je bistroumnejše sodil, kdo je globočje gledal, li Vaši narodnogospodarski izvrstnjaki, ali gospodarski diletantje na desni strani. (Dobro! na desnici.)

Kar se tiče vprašanja avtonomije, ki se je tudi tukaj sprožilo, prepuščam mirnim srcem starejim in bolj izkušenim somišljenikom, da avtonomistično stališče zagovarjajo. Podajam se tedaj takoj k tretji točki, namreč k narodnostnemu vprašanju.

Tu zljubilo se je g. posl. dr. Heilsbergu, da je v svojem jako vzletnem govoru citiral kralja Leara ter primerjal nemški narod v Avstriji z ono zavrženo Cordelijo. Kot uzrok one spremembe, o koji sem si bil dovolil govoriti začetkom svoje razprave, navaja se dandanes okoliščina, da se nemstvu v Avstriji sila dela; govori se o nekem zatiranju nemštva v Avstriji.

No, ko bi bilo temu res takó, da Vam je le za naravne postulate, le za one naravne zahteve, kojih ne sme noben samosvesten narod v nemar puščati, potem nikakor ne umejem, da se tako vročekrvno protivite načrtu večine, kateri v jednem najbolj važnih odstavkov vlado naravnost pozivlje,

da jednakopravnost brez zadržka in praktično uresniči. (Dobro! dobro! na desnici.)

Ko bi Vam bilo res samo za jednakopravnost, ko bi Vam bilo samo za to, da se Vam ne kratijo narodne pravice, potem morali bi ravno Vi prijeti z obema rokama za to ter izreči se najodločneje za ta odstavek, ne pa pobijati ga. A meni se zdi, in vsa gostobesednost gospoda poslanca ne pripravi me ob to prepričanje, da Vam za jednakopravnost nikdar ni prav resno bilo. Jaz nahajam v krogih takozvane nemskoliberalne stranke neko čudno pometnjo pojmov. Pravica Vam je isto, kar Vaša predpravica, «libertas» isto, kar «imperium» in z visokega vrha Vaše kulture gledate na nas inferiorne Nenemce z ono zaničujočo oholostjo, kakor svoje dni francoski plemenitaš na preprostega meščana. (Prav dobro! na desnici.) Ta okoliščina, to grenko čuvstvo peče in žali nas Nenemce in tej okoliščini pripisovati je, da je opozicija proti temu v tej visoki zbornici, kakor tudi med prebivalstvom, še vedno tako živahna in mora taka v resnici tudi še biti.

Gospod poslanec baron Scharschmid rekel je v svojem govoru, da se mu vidi naivno, ako se trdi, da se pri šolstvu enakopravnosti še ni zadostilo. Jaz pa moram reči, da se mi vidi ravno menenje, kakor bi se bilo opravičenim narodnim zahtevam zadostilo, izredno naivno.

Da dokazem resničnost svoje trditve, navesti hočem nekoliko izgledov, in sicer ne da bi jih bil zbiral, ampak kakor mi pridejo ravno na um, iz trpljenja svojega slovenskega naroda. Dandanes govori se, ne samo na dijaskih komercijah, kjer so krepki izrazi konečno morda na svojem mestu, ampak celó v parlamentu o oni slovanski pretegi, ki se baje kaže pri zakonodavstvu in pri upravi, in ko sem danes čul govoriti gospoda poslanca dr. Heilsberga, napravilo je name vtis, kakor bi uže slišal in videl ono slovensko povodenj, katera zlasti v oni deželi, ki je gospoda dr. Heilsberga poslancem volila, na Štajerskem, poplavlja spodnji del dežele, tako da molé le še vrhovi zvonikov v Celji in v Mariboru iz te povodnji.

Hočete li vedeti, kako je prav za prav pri nas? Kar se tiče nas kranjskih Slovencev, moram vsakako z odkritosrčno hvaležnostjo priznavati, da so se naše razmere za ministerstva Taaffejevega zboljšale. Prejeli smo nekatere koncesije, in mi smo hvaležni za nje. Vendar opomniti mi je, da je ravno nj. eksclenca gospod naučni minister omejil na obžalovanja vreden način te koncesije z nekim čudnim komentarom.

Gotovo ni preobilo naklonjenosti, če so se na spodnji stopinji gimnazijskega izobraževanja dovolile mnogobrojni slovenski mladini paralelke s prevladujočim učnim slovenskim jezikom. In vendar je nj. eksclenca ravno letos pri neki priliki v budgetnem odseku dobil povoda, da je to pridobitev imenoval «precario», dobljeno posest, ki se lahko prekličé.

Zagotavljam, da se je specijalno po tej izjavi vzbudila bojazen tudi pri nas kranjskih Slovencih, o kateri bi pač želel, da bi se v kratkem dejanski ovrgla. A kako je na Koroškem, Štajerskem, Primorskem? Tu je videti, kakor bi se dobrohotni nameni osrednje vlade — kajti o taki dobrohotni nameni te vlade, ki je pod avspicijami narodne enakopravnosti stopila na krmilo, vendar ne moremo dvojit — prevrgavali vsled nasprotnih lokalnih sap ravno v nasprotno.

Spominam se programa mariborske gimnazije, na pr. onega, ki je bil izdan l. 1885. V njem čitamo, da je med vsemi definitivnimi posvetnimi učitelji samo eden našega roda, čeravno je večina učencev slovenske narodnosti. Zato je bilo vodstvo prisiljeno v osmem razredu, kjer se pouk dovršuje, izročiti slovensčino neizprašanemu kandidatu. Tu bi pač rad povprašal gosp. poslanca barona Scharschmida, ali ima človek v istini naivne nazore, ako dvoji, je-li narodna ravnopravnost za nas se izvršila, ali pa je ostala še vedno na papirji. (Poslanec baron Hackelberg: «Vindišarji» se hočejo nemški učiti!)

Na mariborskej pripravnici, kjer se odgojajo učitelji za mladino 470 000 Slovencev, je do danes pouk popolnem nemški, in do te ure zavod še nima učitelja, ki bi bil v istini izprašan za slovensčino. (Čujte! na desni.) Na Koroškem so jednake razmere naravnost zakrivile, da je Slovincem obisk sole *de facto* silno obtežen, in lahko bi rekel,

da skoro zaprt. V vseh zgornjih razredih višje gimnazije v Beljaku in Celovci bilo je v minolem šolskem letu s tujimi priselci vred, ki so dospeli iz drugih slovenskih dežel, samo 25 učencev slovenske narodnosti, med tem ko je v istih razredih in v istem času število nemških učencev znašalo 142.

Menim, da ti podatki ne potrebujejo nikacega komentara. Dovelj jasno govore sami za-se in tudi za-nje veljajo besede Goethe-jeve: Dostikrat se trdi, «da številke vladajo svet; gotovo pa je, da nam one kažejo, kako se vlada.»

Morebiti se nam bode ugovarjalo — in zdi se mi, kakor bi to uže čul —: «Vaš slovenski jezik je še premalo razvit, da bi zamogel postati sredstvo omike.» Trdilo se nam bode, da koristi naši lastni omiki, ako ne puščamo, da bi slovenski jezik postal učni jezik. Kadarkoli pa čujem take vsakdanje govornice, tedaj v istini izgubljam spoštovanje pred ono hvalisano nemško temeljitostjo. Jaz menim, da se bode vsak znanstveno izobražen, resen mož varoval izreči tako plitvo sodbo o jeziku, ki se lahko brez strahu primerja z družimi evropskimi jeziki, kar se tiče umetne gramatične sestave in dovršenosti oblike. (Priznanje na desni — veselost na levi.) Vender moram omeniti še neke druge okoliščine. Tu in tam se mi bode morebiti odgovarjalo, da je naša znanstvena terminologija pomanjkljiva. To je res. Jaz sam priznavam, da je tako in da je ravno vsled premale porabe do danes morala naša terminologija pomanjkljiva ostati. A tu bi bi Vam rad postregel z malim zgodovinskim spominom: Bilo je l. 1688, ko je nemški učitelj državnega prava, Kristijan Tomasius, prišel v Lipsiji čitati jeden kolegij v nemškem jeziku. Tedaj pa se je vzdignila velika razburjenost v krogih premodrih muhovarjev in pedantov; jednakih izpeljav, kakeršne čujemo vselej tukaj, ako zahtevamo slovenskih srednjih šol, napisali in nagovorili so takrat brez števila. Dokazali so Tomasiusu do pičice, kako je ta uboga nemščina preveč barbarična, da bi se zamoglo v njej kaj znanstvenega pisati ali pa imeti v njej znanstvena predavanja.

Taki ugovori, gospóda moja, pa niso nikakor zabranili nemškemu narodu, vstvariti si znanstveno slovstvo, ki morebiti nema vrstnika na širnem olikanem svetu, kar sam rad pripoznavam. To mi daje trdno vero, da bodemo tudi mi, kakor se je zgodilo pri nemškem jeziku, isto dokazali praktično, če tudi v manjši meri — *si parva licet componere magnis*.

Kako pa je s prevladovanjem slovenščine, gospóda moja, na polji naše sodnijske uprave! Jaz moram reči, da se me je polastil nek bridek čut, ko je neposredni gospod predgovornik pravil o brezmejnem srdu, ki ga je provzročila jezikovna naredba na Českem. V parlamentu in v časnikih zagnali so pri vsaki priliki obupne klice, ko je kaki nemški stranki prišla česka odločba v roke. Ali hočete znati, gospóda moja, kako se pa pri nas godi? Bili ste priča interpelaciji, katero je jeden mojih ožjih rojakov pred nekaterimi dnevi stavil v tej visoki zbornici. V njej se nahaja pritožba, da morajo v sodnijskem okraji, čegar ogromna večina je slovanska, stranke s pomočjo tolmača občevati s preiskovalnim sodnikom. (Čujte! čujte! na desni.) Stopite k sodnijskim dvorom doli v naše slovenske pokrajine. Tam boste še dandanes našli sodnije, pri katerih se vrši vsa obravnava povsem v nemškem jeziku, če tudi se morebiti gre za veliko hudodelstvo.

Na sodnijski klopi sedi zatožen mož in obravnava se za njegovo prostost, za premoženje, za glavo njegovo. Zatoženec zna samo slovenski — in vender govori državni pravnik prav mirnega srca v nemškem jeziku dalje!

Gospóda moja, to so stvari, ki se ne dajo tajiti; zdi se mi, da prav drastično osvetlujejo one priljubljene trditve o spodrivanji nemstva in o slovanski pretežnji v zakonodavstvu in upravi. (Odobranje na desni.)

Bližam se koncu. Gospóda moja! Bil sem prisiljen, spominati ministerstvo nekaterih zamúd, in odkritosrčno moram reči, da bi ne bil spolnil svoje dolžnosti kot zastopnik slovenskega naroda, ko bi bil k temu molčal. Vender bodem z mirno vestjo glasoval za adresni načrt večine, in prepričan sem, da bodo z menoj vred glasovali zanj vsi zastopniki, katere je slovenski narod odposlal v to hišo. Vsi vkup bodo podpirali sedanje ministerstvo, in sicer, kar poudarjam, tako dolgo in tako daleč, dokler ne postane nezvesto svoji *raison d'être* in svojemu programu, katerega je odobrila večina zbornice in avstrijskega prebivalstva.

Vzroki, ki so me privedli na to stališče, so ob kratkem sledeči:

Če se tudi nam Slovencem, temu odlomku doli na jugu, posmehljivo rogajo; če nas tudi pritiskajo in naš pomen za jako malenkosten proglašajo — jedne lastnosti ne bodo nikdar mogli Slovencu odrekati, in to je njegova zvestoba do države, njegova navdušena udanost do cesarja in cesarstva. Ta zvestoba, ta nerazrušljivi čut izvira

iz mnogobrojnih korenin. Dinastična zvestoba, katero so naši očetje neštivilokrat kazali na bojnem polji, in čisto fizična vztrajnost — te dve lastnosti sta vzrok, da se trdno oklepamo državnega organizma, v katerem so naši pradedje našli varno zavetje v mirnih in burnih dnevih; konečno pa nas vodi se oni moment, na katerega je uže dr. Rieger spominal, namreč utemeljeno prepričanje — kar posebno poudarjam — da je ostanke slovenstva tesno zvezan z ostankom močnega avstrijskega cesarstva.

Tudi nam je odkazana uloga v tej državi; mi imamo nalog, čuvati meje doli na jugu, kakor so jih nekdanj branili naši pradedje v viharnih, burnih dobah.

In ravno zato, ker živi v nas zavest te zgodovinske naloge, je tudi zadnji slovenski ratar živo prevzet čuta avstrijskega državnega interesa. V novejšem času nastala je trditev, da je nemstvo zgradilo Avstrijo, da jo je nemstvo ohranilo. Zgodovinar Vam ne bode mogel nikdar tega stavka podpisati, kajti vsaka stran avstrijske zgodovine kaže, da je Avstrija postala to, kar je, le z združenimi silami vseh svojih narodov. (Odobranje na desni.)

Zato sem prepričan, tu na desnici Vam nikdar ne bodemo napravili veselja, da bi Vam v nejednosti s sedanjim kabinetom odprli vrata in vam pota pogladili. Mi bodemo vlado podpirali, mi bodemo za adresno večino glasovali.

Kaj bi nam bilo o bodočnosti od Vas pričakovati, o tem lahko neovrgljivo sklepamo iz tega, kar ste prinesli Avstriji v pretekli dobi in kar jej v sedanjosti ponujate. V preteklosti ste imeli vladno moč v rokah in tedaj ste nas hoteli upogniti pod kavdinični jarem svojih zakonov; skodovali ste državi na gospodarstvenem polji, žalili ste narode avstrijske v njihovih verskih čutih in smrtno ste jih ranili ter oškodovali v njihovem narodnem prepričanju. (Odobranje na desni.) V sedanjosti pa, ko ste prišli v manjšino, ste zanesli politični boj na cesto (živahno ugovarjanje na levi, odobranje na desni), odprli ste novo Pandorino pušico v naših zemljah in osnovali ste bojno društvo, ki ima namen, ponemčevati česko, italijansko in slovensko deco.

Iz teh vzrokov bodem z najmirnejšo vestjo oddal svoj glas za adresni načrt večine. (Živahno odobranje in ploskanje na desni. Ugovarjanje in sikanje na levi. Govorniku čestitajo od mnogih strani.)

Po Šukljjetovem govoru.

Da smo mi Dolenjci pravo pogodili, ko smo gospoda profesorja Šukljjeta poslali v državni zbor, pokazalo se je takoj pri adresni debati. Poslanec Šuklje je tu govoril prvi svoj govor, a že s tem je dosegel vspeh, kakoršen ni navaden pri poslancih slovenskih. Z jedne strani je poslanec Šuklje ostro ošteval levico, da je vsa razburjena kričala ter skušala motiti govornika, kar se jej pa ni posrečilo; z druge strani je moško branil stališče zborniške desnice, da je ta glasno odobraval mar-kantne stavke govora njegovega, in napósled je poslanec Šuklje, kateremu se je tolikrat očitale vladno lakajstvo, tudi z nenavadno neustrašljivostjo in odločnostjo razkrival krivice, ki se godé Slovencem še dan danes po šolah in uradih, ter zlasti krepko poprijemal šefa svojega, ministra Conrada, zaradi tesnosrčnosti njegove, katero pri vsaki priliki kaže Slovencem. Lehko rečemo, da je profesor Šuklje vsemu narodu slovenskemu govoril naravnost od srca, in če je tudi morebiti prej kaj grešil, s tem odločnim in izbornim govorom je izbrisal vse politične grehe svoje. Da s temi besedami ne trdim preveč, kažejo nam listi slovenski, ki so — razven «Slovenca» — govor našega poslanca Šukljeta ali pohvalno ali vsaj lojalno omenjali, dasi so poprej pobijali volitev njegovo. «Slovenski Narod», kateremu gotovo nihče ne more očitati prevelike ljubezni do poslanca Šukljeta, bil je tako pošten, da je govor njegov prinesel v precej obširnem posnetku. In s tem vedenjem svojim je «Slovenski Narod» pokazal, da mu je več za dobro stvar, nego za osebo. Da je ta vplivni list slovenski vedno ravnal trdo pošteno, marsikaj bi se bilo zasakalo drugače.

Da je poslanec Šuklje pravi mož, ki je takoj s prvim govorom svojim v tarči pogodil črno piko, posnemamo tudi iz tega, ker so levičarji kar besni planili nanj ter celo politične pregreške iz mladostnih let njegovih vlekli na dan, da bi izbrisali vpliv in vspeh izvrstnega njegovega govora. Pri vseh narodih opazujemo, da politični pregreški poslancem ne jemljó niti časti, niti veljave.

Tudi v državnem zboru avstrijskem sedi več čestitih mož, ki so se v prejšnjih časih zaradi političnega svojega prepričanja in delovanja otepal s kazenskim zakonom, vendar nikomur doslej še ni prišlo na misli, v zbornici obujati spomine na politično preteklost dotičnih poslancev. Še le

rogovilež dr. Knotz je bil tako plemenit, da je tudi take stvari dejal na razgovor v parlamentu našem.

A ne samo dr. Knotz, tudi Slovenci imamo med seboj tako plemenitega moža! Ta sicer v parlamentu ne kaže posebne korajže, a tem večji pogum mu navdaja srce, kadar prime za krmilo glasila svojega — «Slovenca». Da je ta plemeniti mož molčal o govoru Šukljjetovem, nihče bi mu tega ne smel zameriti, ker vemo, da mu je oseben in političen nasprotnik. A vsak se mora z nejevoljo obrniti od človeka, katerega politična in osebna strast zavéde tako daleč, da v «Slovencu» bralcem svojim *per longum et latum* razklada, ne kar je slovenski poslanec govoril za narod svoj, ampak ki z zeleno skodoželjnostjo, s bestijaličnim veseljem pripoveduje in razpravlja, kaj je velikomemški ropotač dr. Knotz navedel, da bi pobil istega poslanca slovenskega!

Najboljši dokaz, kako izboren je bil govor poslanca našega prof. Šukljeta, je pač to, da so se združili najhujši sovražniki dr. Knotz in njegovi pristaši in kanonik Klun, da bi, prvi v zbornici, drugi v «Slovencu», izpodkopali zaupanje in udanost do poslanca našega.

A ti moške slabo računajo. Kogar napada Knotz ali Klun, tisti gotovo ni kar si bodi! Drznemo se celo trditi, da bi bil Klun silno vesel, ko bi mu Knotz privoščil kedaj toliko pozornosti, kakor jo je Šukljjetu. Toda tesko, da bi Klun kedaj učakal to veselje.

Ko smo čitali jednostranska, časih celo perfidna poročila Klunova v «Slovencu», bilo nam je v veliko zadostilo, kako so baš v tistih dneh do malega vsako poročilo Klunovo iz državnega zbora stavili na laž najvplivnejši češki listi. Vsi ti časopisi priznavajo parlamentarno spretnost in govorniški talent poslanca našega, kakor se vsak lahko prepriča iz naslednjih posnetkov.

«Pokrok», organ Riegerjev, piše na pr. dné 18. oktobra: «Poslednji denašnji govornik, profesor Šuklje, pokazal se je v deviškem svojem govoru spretnim govornikom in dobro pridobitvijo desnice. Zbornica je rézko njegovo polemiko proti govornikom leve in nje adresi poslušala z veliko pozornostjo. Levica se je nekolikokrat burila proti njemu, a Šuklje se ni dal ustrašiti. Jako srečno je govornik tolmačil narodne brezpravnosti, katere je trpeti Slovencem po Štajerskem, Kranjskem in Koroškem.»

Radikalni «Národní Listy» pišejo dné 18. oktobra blizu takole: «Poslanec Šuklje je sklenil denašnje obravnavanje. Pozornost zbornična je k inteligentnemu temu Slovencu obrnena zaradi znanega hudega volilnega boja in zaradi neprijaznosti ostalih poslancev slovenskih. Bilo je Šukljjetu znati, da bi si rad naklonil zbornično desnico.

Po Riegrovem vspehu je bilo tesko, da bi se še kdo iz desnice mogel skazati. Navzlic temu se govor Šukljjetov povznaša visoko nad Scherschmidov in Heilsbergov govor. Šuklje ni povečal zmage desnice, ali je tudi ni zmanjšal in pokazil. Po splošnjem vtisu se nam zdi, da v njem najde desnica dobro parlamentarno moč in spretnega govornika. Slovenci takih nimajo na izbor, zato je bi morali pozabiti na volitveni boj ter veseli Šukljeta pozdraviti v svoji sredi.»

«Politik», list, ki je poleg «Pokroka» priznava glasilo češkega kluba v državnem zboru, piše v štev. 286. dné 18. oktobra: «Vse klopi so se napolnile in zbornica je z veliko pazljivostjo poslušala govor gospoda poslanca Šukljeta, ki se je skazal za jako spretnega in réznega govornika. Koristi Slovencev je zagovarjal s takim navdušenjem in s takim ognjem, da jim smemo zaradi tega novega jim zagovornika kar najpresrečnejše čestitati. Šuklje se pa ni samo odločno potezal za opravičene zahteve slovenske, katere se vedno prezira g. baron Conrad in še marsikdo drug, ampak zagovarjal je z isto odločnostjo tudi stališče skupne desnice ter je porabil to priliko, da je levici pokazal zrcalo, v katerem se je mogla ogledati.

Podoba, ki se je pokazala tu, naravno ni bila kar nič lepa in to je bilo gospodom na levici dovolj uzroka, da so z glasnim kričanjem svojim motili govornika, kakor bi bili hoteli s tem dokazati, da imajo oni prav! Večina je živahno odobraval govor prof. Šukljeta. Govorniku je odslej na vsak način zagotovljeno odlično mesto v vrstah desnice.»

Kaj k tem izjavam poreče g. Klun?

Kedaj bodo o kakšnem Klunovem govoru tako pisali češki časopisi?